

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ**

**Γενική Γραμματεία Εταιρικού Συμφώνου
Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ)
Ειδική Υπηρεσία Κρατικών Ενισχύσεων και
Χρηματοδοτικών Εργαλείων (ΕΥΚΕ-ΧΕ)**

ΕΥΚΕ-ΧΕ: 1655

Ταχ. Δ/ση: Νίκης 10, 3ος όροφος
10563 Αθήνα
Πληροφορίες: Αθανάσιος Παπαηλιού
Τηλέφωνο: 210 3742069
Email: a.papailiou@minfin.gr

**Προς: Ε.Υ.Δ. Προγράμματος Νοτίου
Αιγαίου**
Σάκη Καράγιωργα 22,
Ερμούπολη

**Θέμα: Γνωμοδότηση για την ύπαρξη ή μη στοιχείων Κρατικών Ενισχύσεων σε πράξεις
προς ένταξη στην πρόσκληση με τίτλο «Ολοκλήρωση των υποδομών
επεξεργασίας λυμάτων για οικισμούς Γ' Προτεραιότητας»**

Σχετ: Το από 11/12/2025 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της Υπηρεσίας σας (αρ. πρωτ. εισερχομένου
ΥΠΕΘΟΟ 216992/ΕΥΚΕ-ΧΕ 1655/12-12-2025).

Σε συνέχεια του ως άνω σχετικού με το οποίο μας κοινοποιήθηκε, προς γνωμοδότηση αναφορικά με ενδεχόμενη ύπαρξη στοιχείων κρατικής ενίσχυσης, το σχέδιο πρόσκλησης με τίτλο «Ολοκλήρωση των υποδομών επεξεργασίας λυμάτων για οικισμούς Γ' Προτεραιότητας», λαμβάνοντας υπόψη το θεσμικό πλαίσιο των Κρατικών Ενισχύσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σημειώνονται τα εξής:

1. Σύμφωνα με το σχέδιο της πρόσκλησης, η προτεινόμενη δράση αφορά στην κατασκευή / ολοκλήρωση των υποδομών επεξεργασίας λυμάτων σε οικισμούς Γ' Προτεραιότητας (2.000 – 15.000 ισοδύναμος πληθυσμός), που προβλέπονται στο Εθνικό Επιχειρησιακό Σχέδιο Λυμάτων Οικισμών Γ' Προτεραιότητας για την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, προκειμένου να καλυφθούν οι υποχρεώσεις της χώρας για την εφαρμογή της Οδηγίας 91/271/ΕΟΚ.

Συγκεκριμένα προβλέπεται η υλοποίηση των απαιτούμενων έργων συλλογής, μεταφοράς, επεξεργασίας και διάθεσης στους τρεις οικισμούς Γ' Προτεραιότητας (Αφάντου, Αρχαγγέλου και Λάρδου) του Δήμου Ρόδου που δεν έχουν συμμορφωθεί με την παραπάνω Οδηγία.Η

**Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης**

συγχρηματοδοτούμενη δημόσια δαπάνη που διατίθεται για την ένταξη πράξεων με την πρόσκληση ανέρχεται σε 20.000.000,00€.

Δυνητικός δικαιούχος είναι η Δ.Ε.Υ.Α. Ρόδου.

2. Το άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης, ορίζει τις κρατικές ενισχύσεις ως «ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχειρίσεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής [...], κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές. Με βάση την Ανακοίνωση της Επιτροπής για την έννοια της Κρατικής Ενίσχυσης (2016/C 262/01) που εξειδικεύει το άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις εφαρμόζονται μόνο όταν ο αποδέκτης της ενίσχυσης είναι «επιχείρηση». Ως «επιχείρηση» θεωρούνται όλες οι οντότητες που ασκούν οικονομική δραστηριότητα ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τις διέπει και τον τρόπο χρηματοδότησής τους. Οικονομική δραστηριότητα αποτελεί κάθε δραστηριότητα που συνίσταται στην παροχή αγαθών και υπηρεσιών στην αγορά.

Προκειμένου να προσδιοριστεί αν μια κρατική χρηματοδότηση προς οποιονδήποτε φορέα που ασκεί οικονομική δραστηριότητα είναι κρατική ενίσχυση πρέπει να ισχύουν σωρευτικά τα παρακάτω κριτήρια:

- Χορήγηση/μεταφορά κρατικών πόρων
- Επιλεκτική ενίσχυση προς ορισμένες επιχειρήσεις ή κλάδους παραγωγής
- Νόθευση ή απειλή νόθευσης του ανταγωνισμού και του ενδοενωσιακού εμπορίου
- Παροχή πλεονεκτήματος.

3. Από την περιγραφή των έργων που δύναται να χρηματοδοτηθούν μέσω του ως άνω αναφερόμενου σχεδίου πρόσκλησης προβλέπεται η κατασκευή / ολοκλήρωση των υποδομών επεξεργασίας λυμάτων σε οικισμούς Γ' Προτεραιότητας (2.000 –15.000 ισοδύναμος πληθυσμός), που προβλέπονται στο Εθνικό Επιχειρησιακό Σχέδιο Λυμάτων Οικισμών Γ' Προτεραιότητας για την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, προκειμένου να καλυφθούν οι υποχρεώσεις της χώρας για την εφαρμογή της Οδηγίας 91/271/ΕΟΚ.

Σύμφωνα με τα αναφερόμενα στις με αρ. πρωτ. 131084/ΕΥΚΕ 4293/9-12-2016 Εγκύκλιο της ΕΥΚΕ με θέμα «Πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων για έργα υποδομών συλλογής και επεξεργασίας αστικών λυμάτων (ΕΕΛ)» και με αρ. πρωτ. 54929/ΕΥΚΕ5601/16-05-2017 Εγκύκλιο της ΕΥΚΕ με θέμα «Διευκρινίσεις σχετικά με το πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων για έργα υποδομών συλλογής

και επεξεργασίας αστικών λυμάτων (ΕΕΛ)», οι οποίες επισυνάπτεται στο παρόν, έργα κατασκευής υποδομών συλλογής και επεξεργασίας αστικών λυμάτων, εφόσον πληρούνται συγκεκριμένες προϋποθέσεις, συνήθως δε νοθεύουν τον ανταγωνισμό ούτε και επηρεάζουν τις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών και συνεπώς δύναται να εξετασθούν στο πλαίσιο του θεσμικού πλαισίου των Κρατικών Ενισχύσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως έργα που δεν ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης.

Το σημείο 211 της ως άνω αναφερόμενης Ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης προσδιορίζει ότι: « ... η στρέβλωση του ανταγωνισμού αποκλείεται κανονικά σε σχέση με την κατασκευή των υποδομών στις περιπτώσεις όπου ταυτόχρονα i) μια υποδομή συνήθως δεν αντιμετωπίζει άμεσο ανταγωνισμό, ii) η ιδιωτική χρηματοδότηση είναι αμελητέα στον εν λόγω τομέα και στο οικείο κράτος μέλος και iii) η υποδομή δεν είναι σχεδιασμένη να ευνοεί επιλεκτικά μια συγκεκριμένη επιχείρηση ή κλάδο αλλά παρέχει οφέλη για την κοινωνία στο σύνολό της. ».

Επιπλέον, στο σημείο 221 της παρ. 7.2.3 της Ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης όπως αναφέρεται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (201 6/C 262/01) καθορίζεται ότι: «Ενώ η λειτουργία των δικτύων ύδρευσης και αποχέτευσης αποτελεί οικονομική δραστηριότητα, η κατασκευή ενός ολοκληρωμένου δικτύου ύδρευσης και αποχέτευσης αυτή καθαυτή πληροί τις προϋποθέσεις που ορίζονται στο σημείο 211 και, ως εκ τούτου, η χρηματοδότηση του συνήθως δε νοθεύει τον ανταγωνισμό ούτε και επηρεάζει τις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών. Για να διασφαλιστεί ότι το σύνολο της χρηματοδότησης ενός συγκεκριμένου έργου δεν υπόκειται στους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων, τα κράτη μέλη πρέπει επιπλέον να διασφαλίζουν ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις που ορίζονται στο σημείο 212».

Με βάση τα ανωτέρω αναφερόμενα και δεδομένου ότι τα έργα διαχείρισης αστικών λυμάτων είναι περιβαλλοντικά έργα, εφόσον δεν είναι σχεδιασμένα να ευνοούν επιλεκτικά μια συγκεκριμένη επιχείρηση ή κλάδο αλλά παρέχουν οφέλη για το κοινωνικό σύνολο και εφόσον τεκμηριώνεται ότι για την κατασκευή τους δεν έχει χρησιμοποιηθεί ποτέ ιδιωτική χρηματοδότηση, συνάγεται ότι τα έργα αυτά πληρούν τις προϋποθέσεις περί «φυσικού μονοπωλίου» και δεν ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης.

4. Στην περίπτωση που δεν είναι δυνατή η πλήρωση των ανωτέρω αναφερόμενων προϋποθέσεων και η επιβεβαίωση των ανωτέρω στοιχείων, οι υποβαλλόμενες προτάσεις έργων ολοκλήρωσης των υποδομών διαχείρισης υγρών αποβλήτων (εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων ή και δίκτυα αποχέτευσης) μπορούν να εξεταστούν, στο πλαίσιο του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της

Επιτροπής της 17ης Ιουνίου 2014 για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης.

Στην περίπτωση κατά την οποία για την υλοποίηση της πράξης χρησιμοποιηθεί άρθρο του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής της 17ης Ιουνίου 2014 απαιτείται ο έλεγχος της τήρησης των όρων και προϋποθέσεων που απαριθμούνται στις κοινές και τις ειδικές διατάξεις του Κανονισμού, ενώ πρέπει:

- με την έκδοση της απόφασης ένταξης πράξης, η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης πρέπει άμεσα να συμπληρώσει και να διαβιβάσει την ΕΥΚΕ ΧΕ το Παράρτημα ΙΙ του Κανονισμού (ΕΕ) 651/2014 της Επιτροπής της 17ης Ιουνίου 2014 (ΓΑΚ) που περιλαμβάνει συνοπτικές πληροφορίες σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις που απαλλάσσονται σύμφωνα με τους όρους του εν λόγω Κανονισμού, προκειμένου η ΕΥΚΕ ΧΕ να προβεί στην ηλεκτρονική υποβολή της πράξης στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού) μέσω της ηλεκτρονικής εφαρμογής SANI, εντός των καθορισθέντων χρονικών ορίων που τίθενται στο άρθρο 11 του ΓΑΚ.
- σε περίπτωση που η χορηγηθείσα κρατική ενίσχυση αφορά σε ποσό 100.000,00€ και άνω, η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης πρέπει να αποστείλει στην ΕΥΚΕ ΧΕ τα στοιχεία που απαιτούνται για τη δημοσιοποίηση χορηγηθείσας μεμονωμένης κρατικής ενίσχυσης στην εφαρμογή TAM (Transparency Award Module) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, κατ' εφαρμογή της με αρ. πρωτ. 12163/ΕΥΚΕ/4902/27.01.2017 επιστολής της ΕΥΚΕ με θέμα «Υποχρέωση και διαδικασίες δημοσίευσης στοιχείων χορηγούμενων κρατικών ενισχύσεων», η οποία επικαιροποιήθηκε μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας στις 10.07.2023 «Νέα όρια δημοσίευσης πληροφοριών στο TAM».

5. Εναλλακτικά η χρηματοδότηση της ολοκλήρωσης έργων ολοκλήρωσης των υποδομών διαχείρισης υγρών αποβλήτων θα μπορούσε να εξετασθεί με βάση το θεσμικό πλαίσιο των Κρατικών Ενισχύσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αφορά στις Υπηρεσίες Γενικού οικονομικού Συμφέροντος (ΥΓΟΣ).

6. Υπενθυμίζεται ότι σύμφωνα με την με αρ. πρωτ. 112292/ΕΥΚΕ-ΧΕ1359/27-11-2023 Εγκύκλιο της ΕΥΚΕ-ΧΕ «Οι Διαχειριστικές Αρχές Τομεακών και Περιφερειακών Προγραμμάτων, καθώς και οι λοιποί Φορείς σχεδιασμού, χρηματοδότησης και διαχείρισης Συγχρηματοδοτούμενων Πράξεων, καλούνται να αξιολογούν σχεδιαζόμενες δράσεις & πράξεις που αφορούν τους εν λόγω τομείς με βάση τις οδηγίες της ΕΥΚΕ-ΧΕ και το θεσμικό πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων που καθορίζεται στα έγγραφα που μνημονεύονται στο σημείο 2 της εν λόγω εγκυκλίου.

Επισημαίνεται ότι το διατακτικό των εν λόγω προσκλήσεων υποβολής προτάσεων και αποφάσεων ένταξης πράξης πρέπει να περιλαμβάνει το καθοριζόμενο, ανά περίπτωση, στα ανωτέρω έγγραφα

θεσμικό πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων, καθώς και το σχετικό -ανά είδος έργου/δράσης- έγγραφο της Υπηρεσίας. Επιπρόσθετα, τυχόν αξιολόγηση περί μη ύπαρξης στοιχείων κρατικής ενίσχυσης πρέπει να συνάδει με το σκεπτικό και να τεκμηριώνεται σύμφωνα με τις οδηγίες που παρέχονται στα προαναφερόμενα έγγραφα, καθώς και να αποτυπώνεται σε λίστα ελέγχου ύπαρξης κρατικής ενίσχυσης, η οποία τηρείται στο φάκελο της πρόσκλησης ή/και πράξης.».

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω αναφερόμενα, στην πρόσκληση πρέπει να προστεθούν όλο το θεσμικό πλαίσιο και όλα τα εδάφια που αναφέρονται λεπτομερώς στις παρ. Α.4, Β.2 και Γ.5 του με Α.Π. 131084/ΕΥΚΕ 4293/9-12-2016 εγγράφου της Υπηρεσίας με θέμα «Πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων για έργα υποδομών συλλογής και επεξεργασίας λυμάτων (ΕΕΛ)».

7. Για την πλήρη κάλυψη του θεσμικού πλαισίου κρατικών ενισχύσεων και για ασφάλεια δικαίου, κρίνεται απαραίτητο να προστεθούν στο διατακτικό της πρόσκλησης τα ακόλουθα:

- Η με αρ. πρωτ. 131084/ΕΥΚΕ 4293/9-12-2016 Εγκύκλιος της ΕΥΚΕ με θέμα «Πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων για έργα υποδομών συλλογής και επεξεργασίας αστικών λυμάτων (ΕΕΛ)».
- Η με αρ. πρωτ. 54929/ΕΥΚΕ 5601/16-05-2017 Εγκύκλιος της ΕΥΚΕ με θέμα «Διευκρινίσεις σχετικά με το πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων για έργα υποδομών συλλογής και επεξεργασίας αστικών λυμάτων (ΕΕΛ)».

Επιπλέον, στο κεφάλαιο 3 «Επιλεξιμότητα» του σχεδίου της πρόσκλησης της πρόσκλησης να γίνουν οι ακόλουθες προσθήκες:

- στο σημείο 3.3 να προστεθεί το εδάφιο «με την επιφύλαξη της τήρησης των κανόνων του ανταγωνισμού και των κρατικών ενισχύσεων».

8. Υπενθυμίζεται ότι, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην με αρ. πρωτ. 99801/ΕΥΚΕ-ΧΕ1162/27-10-2023 Εγκύκλιο της ΕΥΚΕ-ΧΕ με θέμα «Οδηγίες προς φορείς που εμπλέκονται στη διαχείριση συγχρηματοδοτούμενων δράσεων κατά την προγραμματική περίοδο 2021-2027 αναφορικά με ζητήματα κρατικών ενισχύσεων»:

- Μετά την υποβολή των μεμονωμένων προτάσεων στην πρόσκληση υποβολής προτάσεων, κάθε πρόταση πρέπει να εξετάζεται διακριτά αναφορικά με την ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης και την τήρηση των κανόνων του ανταγωνισμού.
- Για την αξιολόγηση της πλήρωσης του κριτηρίου συμβατότητας της πράξης με τους κανόνες του ανταγωνισμού και των κρατικών ενισχύσεων, είναι αναγκαίο να συμπληρώνεται η λίστα ελέγχου περί ύπαρξης κρατικής ενίσχυσης που έχει κοινοποιηθεί με την με αρ. πρωτ.

115150/ΕΥΚΕ4023/2.11.2016 επιστολή του ΓΓΔΕ & ΕΣΠΑ, αντίγραφο της οποίας πρέπει να τηρείται στο φάκελο της πράξης.

Η παρούσα γνωμοδότηση παρέχεται στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της ΕΥΚΕ-ΧΕ και περιορίζεται στην παροχή απόψεων σχετικά με τη συμμόρφωση του υπό κρίση μέτρου ενίσχυσης με τους κανόνες Ανταγωνισμού και Κρατικών Ενισχύσεων της ΕΕ. Επισημαίνεται ότι δεν εμπίπτει στις αρμοδιότητες της ΕΥΚΕ η αξιολόγηση οποιαδήποτε άλλης πτυχής του μέτρου ενίσχυσης, περιλαμβανομένων θεμάτων που άπτονται του δικαίου περί δημοσίων συμβάσεων.

Οι απόψεις της ΕΥΚΕ-ΧΕ βασίζονται αποκλειστικά στις πληροφορίες που παρείχε εγγράφως η οικεία Διαχειριστική Αρχή και ειδικότερα στο περιεχόμενο του σχεδίου Πρόσκλησης υποβολής προτάσεων, έγγραφο το οποίο αφορά η γνωμοδότηση της ΕΥΚΕ-ΧΕ βάσει των αρμοδιοτήτων της. Εάν οι παρασχεθείσες πληροφορίες αποδειχθούν ελλιπείς ή εσφαλμένες, ή το μέτρο ενίσχυσης δεν υλοποιηθεί σύμφωνα με τις παρεχόμενες πληροφορίες, η ΕΥΚΕ διατηρεί το δικαίωμα να επανεξετάσει τις απόψεις της σε σχέση με αυτές που εκφράζονται στο παρόν έγγραφο.

Παραμένουμε στην διάθεσή σας για κάθε αναγκαία διευκρίνιση.

Ο Προϊστάμενος της ΕΥΚΕ-ΧΕ

Ευάγγελος Στουραϊτης

Εσωτερική Διανομή (Ηλεκτρονικά):

- Γραφείο Αναπληρωτή Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών
- Γραφείο Γενικής Γραμματείας Εταιρικού Συμφώνου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ)
- ΕΥΚΕ - ΧΕ

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

